

Representantforslag 87 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Heikki Eidsvoll Holmås

Dokument 8:87 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Heikki Eidsvoll Holmås om endring av vilkår for opprettelse og nedleggelse av asylmottak

Til Stortinget

Bakgrunn

Kvalitet i asylmottak er viktig. Det brukes svært mye penger på mottak, og oppholdet i mottak kan være svært viktig for å oppnå god integrering og sikre en god start på oppholdet i Norge eller god forbedring til retur.

I 2015 kom det 31 145 asylsøkere til Norge. På det meste kom det over 8 661 asylsøkere på én måned, og det var et stort behov for mottaksplasser, først og fremst for å få alle under tak. I denne perioden leidde staten inn svært mange mottaksplasser hos flere ulike aktører. I perioden fra 1. januar 2015 til 1. september 2016 ble det brukt totalt 1,5 mrd. kroner på ubrukte plasser på asylmottak.

I 2016 kom det kun 3 460 asylsøkere til Norge, noe som resulterte i et behov for å utvikle asylmottak. Etablering og drift av asylmottaksplasser er konkurranseutsatt og baserer seg på anbud hvor både kommersielle, ideelle og offentlige aktører konkurrerer. I perioden fra høsten 2016 og frem til 2017 har det derfor vært en utvikling av mottaksplasser.

Når en mottaksplass skal opprettes, gis det tilbud i henhold til UDIs konkurransegrunnlag. Det er ulike grunnlag avhengig av hva slags type asylmottak det er snakk om. I konkurransegrunnlag for enslige mindreårige asylsøkere følger det av tildelingskriteriene at pris vektet 35 pst., mens innhold og drift vektet 25 pst., sikkerhet 20 pst. og innkvartering 20 pst.

I konkurransegrunnlag for ordinære mottak vektet pris 45 pst., bemanningsplan 15 pst., innkvarterings-tilbud 20 pst. og sikkerhet 20 pst.

I vurderingen av hvilke plasser som skal utvikles, skal regionene følge UDIs interne rutiner, IM 2010-039, etter beskjed fra direktøren. Utvelgelsen skal skje på følgende kriterier:

«Regionene rangerer egne mottak for å identifisere hvor mange og hvilke avtaler som må sies opp for å oppnå oppdragets måltall. Rangeringen skal skje etter følgende prinsipper:

Mottakene rangeres etter pris per plass per år, beregnet på det tidspunkt oppdrag om nedbygging ble mottatt. Rangeringen justeres for eventuelle føringer gitt i oppdraget, se punkt 4.»

Under punkt 4 i intermeldingen er det en føring som sier at

«Ulike kategorier driftsoperatører skal være representert, og kommunale driftsoperatører skal utgjøre en hensiktsmessig andel.»

Rangeringen kan også fravikes i en del tilfeller. Det er så vidt forslagsstillerne har brakt på det rene ingen tilfeller hvor priskriteriet har blitt avveket slik det er åpning for etter de interne retningslinjene.

Ettersom det er regionene som foretar utvelgelsen, tas det ikke hensyn til at Stortinget har ønsket å legge forholdene til rette for ideelle og offentlige aktører slik det fremgår i Innst. 399 S (2015–2016), jf. Meld. St. 30 (2015–2016):

«UDI skal oppfordre kommuner og frivillige organisasjoner til å etablere og drive mottak, og skal innenfor rammene av regelverket legge til rette for at frivillige organisasjoner skal være driftsoperatører av asylmottak».

I NOU 2011:10 I velferdsstatens venterom – Mottakstilbudet for asylsøkere understreket Bergeutvalget at de ideelle organisasjonenes fortrinn som driftsoperatør ligger i et verdigrunnlag som gir gode forutsetninger for å møte beboere med respekt, imøtekomme beboernes behov samt virke som talsmenn og pådrivere overfor myndighetene.

UDI har søkt å legge inn lengre frister i de enkelte anbuds konkurransene for mottaksdrift og økt standard oppsigelsestid i kontraktene for å legge til rette for at flere kommuner og frivillige organisasjoner kan legge inn tilbud. Dette er ikke nok for å sikre en bedre balanse i tredelingen mellom ideelle, kommersielle og kommunale driftsoperatører. For å opprettholde en tredeling må føringen om at alle driftsoperatører skal være representert, hensyntas i større grad ved nedleggelse av asylmottak.

Situasjonen i dag etter de siste nedleggelsene er at 71,77 pst. av mottakene drives av kommersielle, 8,87 pst. drives av ideelle og 19,3 pst. drives av kommunale. I 1990 var 12,5 pst. av mottakene driftet av kommersielle, 22,5 pst. av ideelle og 65 pst. av kommunale operatører. I 2004 var fordelingen kommersielle 56,3 pst., ideelle 14 pst. og kommunale 29,7 pst. Det er i dag bare to ideelle aktører igjen, og på grunn av nedleggelse det siste året har de varslet at de nå står i fare for å forsvinne ut av markedet.

Vektleggingen av pris ved nedleggelse innebærer at de asylmottakene som har konkurrert på kvalitet i anbudsrunder for eksempel med flere ansatte og flere aktivitetstilbud, hvor pris ikke vektlegges i like stor grad, vil kunne tape i konkurransen om ikke å bli nedlagt. Et eksempel er Norsk Folkehjelps asylmottak i Jølster, som har vært et mønsterbruk med tanke på integrering, og som nå blir lagt ned.

Det er et paradoks at de mottakene som har brukt mest ressurser på kvalitet, skal bli lagt ned, samtidig som regjeringen bruker penger på integreringsmottak. Kvalitetskriteriet bør derfor vektes tyngre, både

ved opprettelse og nedleggelse av asylmottak. I Innst. 399 S (2015–2016), jf. Meld. St. 30 (2015–2016), ønsket flertallet at

«Det må iverksettes tiltak for å sikre god konkurranse og god tilgang på mottaksplasser slik at man sikrer at fellesskapets midler i størst mulig grad går til drift av mottakene».

På sikt er den beste måten å ivareta fellesskapets ressurser på å bevare de mottakene som er de kvalitativt beste, innenfor rammene av regelverket.

Forslagsstillerne fremmer derfor forslag om at de samme kriteriene for opprettelsen av asylmottak legges til grunn når det skal vurderes hvilke asylmottak som skal legges ned, og at det må tas aktive grep for å styrke de ideelle og kommunale driftsoperatørenes andel i mottaksmarkedet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide nye anbuds-kriterier for opprettelse, videreføring og nedlegging av asylmottak som ivaretar Stortingets pålegg om å sikre kvalitet i tilbudet og som stimulerer til at andelen kommunale og ideelle driftsoperatører styrkes.
2. Stortinget ber regjeringen straks sørge for at kriteriene ved utvelgelsen for nedleggelse av asylmottak speiler kriteriene for opprettelse av asylmottak.
3. Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å styrke de ideelle og kommunale driftsoperatørenes andel i asylmottaksmarkedet.

4. april 2017

Karin Andersen

Heikki Eidsvoll Holmås